

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»**

ОСОС ПАВЛО АНАТОЛІЙОВИЧ

УДК 338.246.025.2

**СТРАТЕГІЯ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ
ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ**

Спеціальність 08.00.03. – економіка та управління національним
господарством

РЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ – 2022

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано у ВНЗ «Національна академія управління», м. Київ.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Єрохін Сергій Аркадійович
Ректор
ВНЗ «Національна академія управління»
(м. Київ)

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, доцент,
Сержанов Віталій Вікторович
декан економічного факультету,
професор кафедри фінансів та банківської справи,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;
(м. Ужгород)

доктор економічних наук, доцент,
Войтович Сергій Ярославович
кандидат економічних наук, професор,
професор кафедри маркетингу,
Луцький національний технічний університет
(м. Луцьк)

Захист відбудеться «17» січня 2023 року о 16:00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.889.01 у ВНЗ «Національна академія управління» за адресою: 03153, м. Київ, вул. Ушинського, 15, зал засідань.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці ВНЗ «Національна академія управління» за адресою: 03153, м. Київ, вул. Ушинського, 15.

Реферат розісланий «16» грудня 2022 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Олексій БРАСЛАВЕЦЬ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Галузева структура національного господарства займає особливу роль у його функціонуванні. Будь-яка структурна одиниця (*галузь*) в національному господарстві є автономною з характерним впливом на подальший розвиток усього господарства. Основною метою будь-якої галузі в системі національного господарства вважається створення суспільного блага, зокрема, функціонування окремої галузі в національному господарстві не повинно перешкоджати іншим галузям досягненню такої мети. Незважаючи на характерну автономність галузей національного господарства, галузь може мати пряму або опосередковану залежність від інших галузей.

Будь-яке національне господарство країн світу формується на основі власного потенціалу (сировина, кваліфіковані кадри, належна інфраструктура та ін.), зокрема, на основі впливу багатьох чинників (політичний, географічний, історичний та ін.), що формують його унікальну галузеву структуру. Будь-яка галузева структура національного господарства містить окремі стратегічні галузі, що забезпечують належне функціонування та розвиток такого господарства, зокрема сприяють зміцненню національної безпеки.

Поширення на початку 2020 р. коронавірусної хвороби COVID-19 (далі – COVID-19) сприяло появі не лише пагубної епідеміологічної ситуації, а й спричинило хаос в світовому господарстві через застосовані карантинні обмеження у зв'язку з поширенням цієї хвороби. Таким чином, стрімке зростання захворюваності на COVID-19 та, як наслідок погіршення ситуації в світовому господарстві, визначило пріоритетне та стратегічне значення фармацевтичної галузі в цьому господарстві.

У зв'язку з особливістю продукції фармацевтичної галузі вона демонструє впевнений розвиток, незважаючи на неодноразові економічні кризи.

Фармацевтична галузь України за роки її власної незалежності пройшла через багато випробувань, проте від практично повного занепаду відродилась та вийшла на високий рівень виробництва, дослідження та створення нових лікувальних засобів, контролю за якістю продукції та ін.

Сьогодні Україна має великі можливості для подальшого розвитку власної фармацевтичної галузі та збільшення її частки на закордонних ринках. У нас є розвинений ринок лікувальних засобів, великий науковий потенціал, сучасна управлінська структура, а також досвідчені кадри та потенціал фармацевтичної освіти. У 2011 р. Україна стала членом “світового клубу” щодо взаємного визнання фармацевтичного контролю у зв'язку з приєднанням до міжнародної Системи співробітництва фармацевтичних інспекцій (*Pharmaceutical Inspection Cooperation Scheme*). При цьому, жодна держава пострадянського простору, крім України, не є членом цієї системи, так само, як і не всі країни Європейського Союзу.

Необхідність проведення дослідження на обрану тему обумовлена тим, що вітчизняна фармацевтична галузь сьогодні має значний потенціал для подальшого економічного розвитку, зокрема, у зв'язку з новими

епідеміологічними викликами ця галузь має пріоритетне та стратегічне значення для національного господарства України.

Сьогодні в Україні фармацевтична галузь є однією з найважливіших галузей, що характеризується високою наукоємністю, розвиненою кооперацією та достатньою стійкістю до кризових ситуацій. Подальші спалахи COVID-19 та виникнення нових її штамів визначають фармацевтичну галузь України як основу національної безпеки та, як наслідок, збільшують її інвестиційну привабливість. Вітчизняна фармацевтична галузь є достатньо стійкою до кризових ситуацій та демонструє успішні результати, навіть в період застосування жорстких карантинних обмежень пов'язаних з поширенням COVID-19.

У зв'язку з високим попитом на фармацевтичну продукцію вітчизняних компаній протягом періоду 2017-2020 рр., сукупний середньорічний темп зростання (*CAGR*) становив 11,5%, зокрема капітальні вкладення збільшились в середньому на 16%.

Понад 350 тис. працівників, зайнятих у галузі, надходження до державного бюджету у вигляді податків та обов'язкових платежів (близько 2,5 млрд. грн.), зокрема, значна кількість виробничих потужностей (113 фармацевтичних виробництв), що відповідають міжнародним стандартам якості забезпечують значний інвестиційний потенціал для української фармацевтичної галузі.

Сьогодні одним з найперспективніших напрямів щодо інвестицій у цю галузь є розробка та виготовлення вакцин проти COVID-19, наслідком чого є наявність жорсткої конкуренції між провідними фармацевтичними корпораціями в цьому сегменті ринку. У зв'язку з відсутністю в Україні успішного досвіду виготовлення таких вакцин можливість залучення коштів міжнародних фінансових інституцій та приватних інвесторів в такі проекти сьогодні не на часі. Через відсутність виробничих потужностей для виробництва вакцин, зокрема, належного в цьому досвіді Україна, на жаль, вже втратила шанс виготовляти на власній території вакцини, що розроблені провідними іноземними фармацевтичними корпораціями. Виробництво таких вакцин дозволило б Україні, не лише заощадити бюджетні кошти, а й збільшити надходження до бюджету завдяки експортним поставкам в інші країни.

Сьогодні для України потрібна ефективна стратегія для економічного розвитку вітчизняної фармацевтичної галузі та залучення інвестицій в напрямок впровадження процесів виробництва вакцин на її території проти поширення нових можливих видів захворювань.

Значний науковий внесок щодо стратегії економічного розвитку фармацевтичної галузі України зробили наступні науковці та провідні експерти: Г. Андрощук, В. Бега, О. Бежевець, Ю. Белінська, І. Бондарчук, І. Борушак, К. Дмитрик, Р. Ілик, І. Литовченко, М. Слободніченко, Л. Питель, Н. Корчакова-Хіб, К. Кадушкіна, Д. Кірсанов, О.Ковінько, А.Стахова, А. Вовк, І. Костин, Я. Вергун, В. Костюк, А. Котов, І. Суворова, О. Тимченко, С. Кулицький, О. Літвінова, О. Посилкіна, В. Ломійчук, А. Могилова, Я. Григолая, С. Мороз, Р. Сагайдак-Нікітюк, В. Пиріг, К. Полякова, Є. Прохоренко, М. Радущий,

О. Саліхова, Д. Дуюн, З. Скалецька, Ю. Спіженко, С. Страпчук, Ю. Тунік, А. Устинов, В. Черних та ін.

У численних публікаціях, що пов'язані з управлінням фармацевтичною галуззю України та її економічним розвитком, неодноразово згадуються трактування поняття стосовно фармацевтичної галузі, критерії оцінювання функціонування, зокрема, особливості стратегії щодо управління економічним розвитком цієї галузі.

Незважаючи на те, що дослідження стратегії управління економічним розвитком фармацевтичної галузі України набуло широкого розповсюдження, фундаментальні постулати глибоко вивчені та представлені в наукових публікаціях, окремі аспекти щодо стратегії управління економічним розвитком вітчизняної фармацевтичної галузі потребують уточнення, корегування та переосмислення. Чинник поширення COVID-19 мав значний вплив на подальшу трансформацію вітчизняної фармацевтичної галузі. Вплив такого чинника визначив потребу в переосмисленні місця фармацевтичної галузі в національному господарстві України, появу нових інвестиційних можливостей, особливостей функціонування системи управління ланцюгами постачання вітчизняної фармацевтичної галузі та ін.

В даний час ці питання мало висвітлені в теоретичних дослідженнях і практичних розробках, що дає підстави вважати необхідним проведення дослідження щодо управління економічним розвитком фармацевтичної галузі України в нових реаліях, оскільки реалізація її власного потенціалу є, в першу чергу, основою належної національної безпеки. Вищезгадане підкреслює потребу в більш глибоких дослідженнях управління економічним розвитком фармацевтичної галузі України.

Необхідність проведення дослідження на обрану тему обумовлена також тим, що держава недостатньо ефективно справляється з управлінням економічним розвитком вітчизняної фармацевтичної галузі.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в межах науково-дослідної роботи ВНЗ "Національна академія управління" за темою: «Інноваційно-інвестиційні чинники сталого соціально-економічного розвитку» (державний реєстраційний номер 0116U003934), де автором досліджено проблемні питання щодо стратегії управління економічним розвитком вітчизняної фармацевтичної галузі; обґрунтовано важливість спрощення процедури реалізації інвестиційних проектів в рамках державно-приватного партнерства; встановлено можливий позитивний вплив співробітництва в рамках державно-приватного партнерства на розвиток вітчизняної фармацевтичної галузі та ін.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є подальший розвиток теоретико-методологічних та науково-методичних положень щодо удосконалення стратегії управління економічним розвитком фармацевтичної галузі України. Досягнення цієї мети обумовило необхідність вирішення наступних завдань:

- дослідити генезу парадигми розвитку теорій економічного розвитку галузі;

- проаналізувати особливості державного впливу на розвиток галузевої структури національного господарства;

- проаналізувати ретроспективний огляд становлення і розвитку фармацевтичної галузі національного господарства України;

- дослідити загальний ринок фармацевтичної галузі;

- дослідити ринок лікувальних засобів;

- дослідити ринок іншої продукції фармацевтичної галузі;

- проаналізувати особливості системи функціонування фармацевтичної галузі України;

- дослідити шляхи сучасного розвитку ринку фармацевтичної галузі України;

- проаналізувати інвестиційну привабливість фармацевтичної галузі України.

Об'єктом дослідження є управління економічним розвитком фармацевтичної галузі України.

Предметом дослідження є удосконалення стратегії управління економічним розвитком фармацевтичної галузі України.

Методи дослідження. Основою методології дослідження є концепції, теорії, стратегії, пропозиції та положення, що запропоновані вітчизняними та закордонними авторами в основоположних та сучасних наукових працях в сфері дослідження стратегій управління економічним розвитком фармацевтичної галузі різних країн. У теоретичному дослідженні центральне місце займають методи, що пов'язані з удосконаленням та розвитком понятійного апарату, зокрема, роботу з багатьма концепціями та моделями предметної області. Емпіричне дослідження стратегій управління економічним розвитком фармацевтичної галузі України передбачає спостереження, збір, накопичення та первинну обробку даних досвіду, зокрема, процес фіксування фактів та зовнішніх загальних ознак об'єкту дослідження. В дисертації використано, системний, процесний, історичний та логічні підходи. Застосовано загальнонаукові методи: *аналізу* (виявлення тенденцій фармацевтичного ринку в кількісному та вартісному вираженні); *синтез* (визначення параметрів ефективності управління ланцюгами постачання та їх загальний вплив на цю систему); *індукції та дедукції* (визначення підходів щодо сутності державного управління економічним розвитком вітчизняної фармацевтичної галузі, зокрема, методика оцінювання сучасного стану державного управління економічним розвитком цієї галузі та перспектив її розвитку), *спеціальні методи: групування* (виділення основних чинників, що можуть мати вплив на розвиток національного господарства); *таблично-графічний* (систематизація типів, компонентів та статистичних показників).

Наукова новизна одержаних результатів пов'язана з обґрунтуванням теоретичних, методичних та практичних рішень, що відповідають потребам розробки стратегії управління економічним розвитком фармацевтичної галузі України. Разом із цим в дисертаційній роботі адаптовано та конкретизовано відомі в теорії та практиці підходи, в предметній області дослідження. Водночас розроблено та покращено теоретичні основи та засади щодо розробки стратегії

управління економічним розвитком вітчизняної фармацевтичної галузі, а саме:
вперше:

- запропоновано авторське визначення “індивідуальність національного господарства” як сукупне функціонування усіх галузей у власній структурі з урахуванням їх особливого значення в такій структурі, зокрема, їх унікального розвитку та можливістю кооперації з світовим господарством.

удосконалено:

- теоретичне обґрунтування можливості щодо покращення концепції “неокласичний синтез” стосовно самофінансування національного господарства в несприятливих економічних умовах. Наявні дослідження, що передбачають покращення концепції “неокласичний синтез” враховують методологію щодо державного втручання в стратегію управління економічним розвитком національного господарства та/або окремими галузями цього господарства (*обмежувальні, стримуючі заходи та ін.*). Самофінансування національного господарства має важливе практичне значення, оскільки передбачає можливість цього господарства розподіляти та перерозподіляти кошти платників податків для підтримування належного функціонування окремих його галузей. Крім цього, процес залучення додаткових джерел фінансування, як частина процесу самофінансування національного господарства, сприятиме належній підтримці його стабільного функціонування, особливо в кризові періоди.

- обґрунтовано значний вплив галузевої структури національного господарства на характер його функціонування та подальший розвиток. Наявні дослідження щодо характеру функціонування національного господарства ще не передбачали аналізу узагальненого впливу таких критеріїв (*потенціал, стійкість, особливість*) на унікальність цього господарства. Врахування вищезазначених критеріїв сприятиме створенню належної стратегії економічного розвитку національного господарства та його окремих галузей, що безпосередньо функціонують в цьому господарстві.

- визначено основні складові галузевого механізму щодо управління фармацевтичною галуззю (інструменти, методи та важелі) та їх вплив на функціонування будь-яких суб'єктів такої галузі, зокрема, залежності функціонування цих складових від макроекономічних показників національного господарства. Наявні дослідження щодо вищезазначених складових галузевого механізму не передбачають узагальненого впливу на функціонування фармацевтичної галузі, зокрема, взаємозв'язку макроекономічних показників з результатами функціонування основних складових галузевого механізму щодо управління економічним розвитком цієї галузі. Врахування взаємозв'язку основних складових галузевого механізму фармацевтичної галузі з макроекономічними показниками сприятиме прийняттю ефективних управлінських рішень з урахування ризиків для фармацевтичної галузі пов'язаних, з погіршенням макроекономічної стабільності національного господарства.

- запропоновано власну методику щодо оцінювання ефективності системи управління ланцюгами постачання фармацевтичної галузі, зважаючи на

параметри такої системи. Наявні дослідження системи управління ланцюгами постачання не передбачають можливі ризики від неефективності такої системи для економічного розвитку фармацевтичної галузі та, як наслідок, для належного функціонування національного господарства. Узагальнене та окреме оцінювання параметрів ефективності системи управління ланцюгами постачання сприятиме врахуванню та уникненню будь-яких ризиків пов'язаних з управлінням економічним розвитком фармацевтичної галузі навіть в періоди поширення небезпечних захворювань. Належний економічний розвиток вітчизняної фармацевтичної галузі матиме позитивний вплив на макроекономічну стабільність національного господарства України.

- обґрунтовано важливість подальшої гармонізації вітчизняного законодавства із законодавством країн членів Європейського Союзу, особливо в частинах регулювання реєстрації лікувальних засобів та реклами фармацевтичної продукції. Запропоновано з огляду на практичний досвід країн Європейського Союзу класифікувати категорію фармацевтичної продукції "лікувальні засоби" за трьома категоріями (*RX, OTC та BTC*). Застосування цього практичного досвіду сприятиме розвитку вітчизняного фармацевтичного ринку, зокрема, його зближенню з об'єднаним ринком країн Європейського Союзу.

- обґрунтовано потребу в реалізації інвестиційних проектів для вітчизняної фармацевтичної галузі в межах державно-приватного партнерства з урахуванням розвитку спеціалізованих підрозділів (*Investor Relations*), які відповідають за ефективність комунікації між заінтересованими сторонами в реалізації цих інвестиційних проектів. Наявні дослідження реалізації інвестиційних проектів в межах державно-приватного партнерства для вітчизняної фармацевтичної галузі не передбачають розвитку спеціалізованих підрозділів, як важливої складової механізму реалізації таких проектів. Запропонована нами схема взаємодії суб'єктів фармацевтичної галузі з потенційними інвесторами має практичне значення для покращення ефективності реалізації інвестиційних проектів в межах державно-приватного партнерства та термінів їхньої реалізації.

набули подальшого розвитку:

- встановлено появу нового чинника (епідеміологічний чинник), внаслідок поширення COVID-19 і його вплив на функціонування та розвиток національного господарства, що дало змогу передбачити та суттєво зменшити негативні наслідки, від появи цього чинника, на економічний розвиток національного господарства.

- обґрунтовано стратегічну важливість фармацевтичної галузі та її позитивний вплив на функціонування інших галузей національного господарства в зв'язку з поширенням COVID-19. Проведені раніше дослідження функціонування фармацевтичної галузі як частини галузевої структури національного господарства не передбачають глибокого аналізу її стратегічної важливості для національного господарства в періоди стрімкого поширення небезпечних захворювань. Обґрунтована нами стратегічна важливість фармацевтичної галузі для галузевої структури національного господарства

визначає її пріоритетність для подальшого економічного розвитку як галузі, що є ваговою для національної безпеки держави.

- виявлено, на основі статистичних даних функціонування вітчизняного фармацевтичного ринку, основні кризові періоди (*протягом 2014 – 2021 років*) та їх негативний вплив на розвиток фармацевтичної галузі України. Наявні раніше дослідження вітчизняного фармацевтичного ринку з огляду на статистичні дані не передбачали глибокого аналізу та порівняння зміни кон'юнктури ринку в періоди економічних криз вищезазначеного періоду. На основі статистичних даних вітчизняного фармацевтичного ринку, нами встановлено позитивний вплив кризового періоду у зв'язку з поширенням COVID-19 (*початок 2020 р.*) на економічний розвиток цієї галузі в порівнянні з кризовим періодом 2014 р. Отримання таких результатів дає підстави вважати, що економічні кризи пов'язані з стрімким поширенням будь-яких захворювань в основному сприяють зростанню фармацевтичного ринку наслідком чого передбачається економічний розвиток фармацевтичної галузі. Такі тенденції слід враховувати в стратегії економічного розвитку фармацевтичної галузі.

- ринок лікувальних засобів є основною складовою вітчизняного фармацевтичного ринку. Питома вага категорії “лікувальні засоби” у вітчизняному фармацевтичному ринку становить більше 60% (кількісне вираження) та більше 80% (вартісне вираження) протягом періоду 2014 – 2021 років. При цьому, нами обґрунтовано поступову переорієнтацію вітчизняного споживача на лікувальні засоби іноземного походження, що в подальшому матиме негативний вплив на національного товаровиробника лікувальних засобів.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні результати наукового дослідження доведено до рівня прикладних розробок та науково-методичних пропозицій і організаційно-методичних рекомендацій в рамках стратегії управління економічним розвитком фармацевтичної галузі України, які прийнято і використовуються в діяльності:

- Департаменту цивільного захисту та охорони здоров'я населення Рівненської обласної державної адміністрації – у процесах планування його діяльності, оскільки створення спеціалізованих підрозділів “Investor Relations” в органах державної влади для реалізації інвестиційних проектів фармацевтичної галузі в рамках державно-приватного партнерства є важливим для подальшого розвитку вітчизняної системи охорони здоров'я (довідка № 58-к від 02.03.2022 р.);

- ТОВ “Алкіона” – у покращенні ефективності бізнес-процесів, зокрема, плануванні подальшого розвитку підприємства з урахуванням можливості утворення галузевих та регіональних кластерів вітчизняної фармацевтичної галузі (довідка № 13-15/0322 від 15.03.2022 р.)

- ТОВ “Єврофарм Сіті” – у формуванні комерційної стратегії з урахуванням важливості застосування методу моделювання структурних рівнянь для оцінювання ефективності системи управління ланцюгами постачання фармацевтичної галузі (довідка № 22-04/22 від 05.04.2022 р.);

- ГО “Міжнародна академія інформатики” – у діяльності цієї організації (довідка № 2621-09/ від 16.09.2021р.)

Результати дослідження також застосовуються в освітньому процесі ВНЗ “Національна академія управління” при проведенні лекційних та практичних занять з навчальних дисциплін “Інноваційний розвиток підприємства” та “Стратегічне управління” (акт від 29.12.2021 р.).

Особистий внесок здобувача. В дисертаційній роботі викладено підхід автора щодо розв’язання науково-практичного завдання, а саме – викладено наукові обґрунтування та розроблення методичних, практичних теоретичних засад щодо покращення стратегій управління економічним розвитком вітчизняної фармацевтичної галузі. Результати дисертаційної роботи, що виносяться на захист, отримано автором особисто та представлено в списку наукових публікацій.

Апробація результатів дисертації. Головні наукові положення та прикладні результати дослідження обговорювалися та були схвалені на міжнародних конференціях та семінарах: *Formation of knowledge economy as the basis for information society: International Scientific Seminar* (Berlin, Germany – Amsterdam, Netherlands Paris – Rouen, France, Kyiv, Ukraine 28 April – 8 May 2018); *Національна безпека у фокусі викликів глобалізаційних процесів в економіці: IV міжнародна наукова інтернет конференція* (Київ – Nowy Sącz 27-28 червня 2019 року); *Актуальні проблеми маркетингового менеджменту в умовах інноваційного розвитку економіки: VII Міжнародна науково-практична конференція студентів та молодих вчених* (Луцьк, Україна 8 травня 2020 року); *Актуальні проблеми маркетингового менеджменту в умовах інноваційного розвитку економіки: VIII Міжнародна науково-практична конференція здобувачів та молодих вчених* (Луцьк, Україна 26 березня 2021 року); *Національна безпека у фокусі викликів глобалізаційних процесів в економіці: XI міжнародна наукова Інтернет-конференція* (Україна – Словаччина, 7-8 грудня 2021 року); *Національна безпека у фокусі викликів глобалізаційних процесів в економіці: XII Міжнародна наукова інтернет-конференція* (Україна – Китай, 14-15 лютого 2022 року); *Сучасні проблеми інформатики в управлінні, економіці, освіті, подоланні наслідків Чорнобильської катастрофи в умовах воєнного стану: XXI-ий Міжнародний науковий семінар* (м. Київ – о. Світязь, 4-8 липня 2022 року).

Публікації. За темою дисертації опубліковано 12 наукових праць, з них 5 статей у наукових фахових виданнях, в тому числі 1 стаття у виданні, індексованому наукометричною базою “*Web of Science*” та 7 публікації у збірниках всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 236 сторінок комп’ютерного тексту. Робота містить 14 таблиць, 52 рисунки, 4 додатки. Список використаних джерел налічує 161 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження; зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету і завдання дослідження; об'єкт, предмет та методи дослідження, розкрито наукову новизну отриманих результатів, їх практичне значення, відображено особистий внесок здобувача та апробацію результатів дослідження, подано інформацію про публікації та структуру і обсяг дисертації.

У першому розділі «**Основи управління економічним розвитком галузі**» проведено аналіз основних економічних шкіл щодо управління національним господарством, які сформовані на засадах капіталізму. За результатами цього аналізу встановлено, що економічна концепція “неокласичний синтез” поєднує в собі найкращі методи та думки провідних економічних шкіл в рамках управління національним господарством. У зв'язку з появою економічної кризи спричиненої стрімким поширенням COVID-19 на початку 2020 р. виникла потреба у покращенні економічної концепції “неокласичний синтез” враховуючи можливість національного господарства до процесів самофінансування.

За результатами аналізу основ управління економічним розвитком галузі запропоновано авторське визначення “*індивідуальність національного господарства*”, зокрема, встановлено основні чинники, котрі визначають індивідуальність цього господарства (*історичний, політичний, релігійний та ін.*). Поширення COVID-19 сприяло появі нового чинника (*епідеміологічний чинник*), якому притаманна сезонність. Вплив епідеміологічного чинника на національне господарство вимагає визначення пріоритетності для фармацевтичної галузі, зокрема, сприяє її подальшому економічному розвитку.

У цьому ж розділі проведено ретроспективний огляд становлення вітчизняної фармацевтичної галузі за результатами якого, встановлено наявність значного потенціалу цієї галузі для подальшого економічного розвитку. При цьому, встановлено позитивний вплив економічного розвитку фармацевтичної галузі для інших галузей національного господарства. Водночас встановлено, що фармацевтична галузь займає провідні позиції в національному господарстві України (*лідер за індексом капітальних інвестицій*). Сьогодні одним працівником сегменту з виготовлення лікувальних засобів доданої вартості створюється в два рази більше в порівнянні з ІТ-індустрією, зокрема, в чотири рази більше порівняно з металургією. Основна причина збільшення інвестицій в вітчизняну фармацевтичну галузь – високі показники виробництва.

У другому розділі «**Дослідження тенденцій розвитку фармацевтичного ринку як основи функціонування фармацевтичної галузі України**» визначено основні кризові періоди, що мали негативний вплив на розвиток вітчизняної фармацевтичної галузі протягом 2014 – 2021 років. Водночас встановлено, що у цей же період ціни на вітчизняну фармацевтичну продукцію були суттєво нижчими в порівнянні з цінами на фармацевтичну продукцію іноземного походження (рис.1).

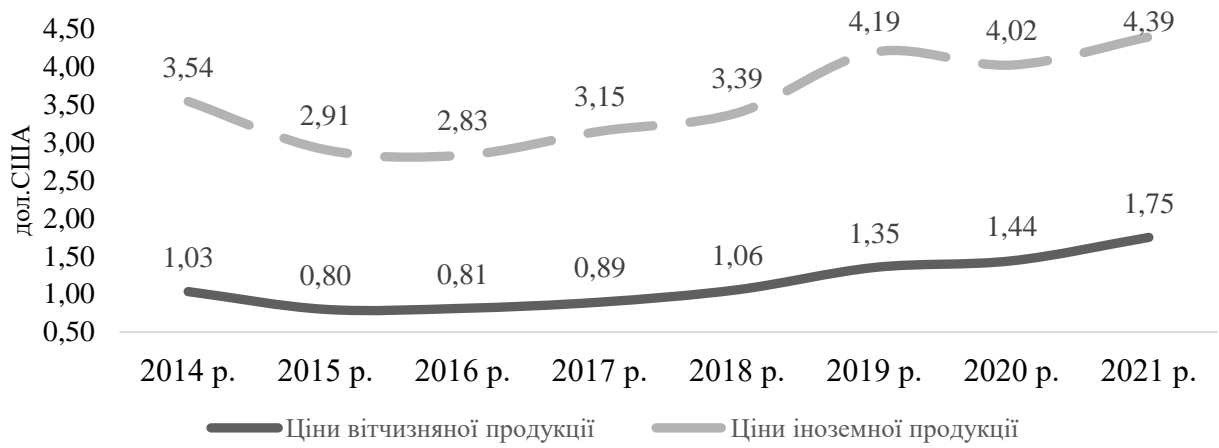

Рис.1. Середньозважені ціни на фармацевтичну продукцію вітчизняного та іноземного походження протягом 2014 – 2021 років.

Джерело: побудовано автором за даними системи дослідження ринку “PharmXplorer” компанії “Proxima Research”

З огляду на вищезазначене ціни на фармацевтичну продукцію іноземного походження були вищими в середньому у 3 – 3,5 рази в порівнянні з такою ж продукцією вітчизняного виробництва протягом періоду 2014 – 2021 років. При цьому, ціни на вітчизняну фармацевтичну продукцію стабільно зростали у доларовому еквіваленті з 2015 по 2021 роки.

У цей же період (2014 – 2021 рр.) частка вітчизняної фармацевтичної продукції на ринку України в кількісному вираженні була значно вищою в порівнянні з такою ж продукцією іноземного походження, а у вартісному вираженні суттєво нижчою.

Крім цього, доведено стратегічну важливість ринку лікувальних засобів для економічного розвитку вітчизняної фармацевтичної галузі. При цьому, визначено категорію фармацевтичної продукції “лікувальні засоби” основною на вітчизняному фармацевтичному ринку. Питома вага цієї категорії протягом періоду 2014 – 2021 рр. у кількісному вираженні становила більше 60 %. (рис.2.).

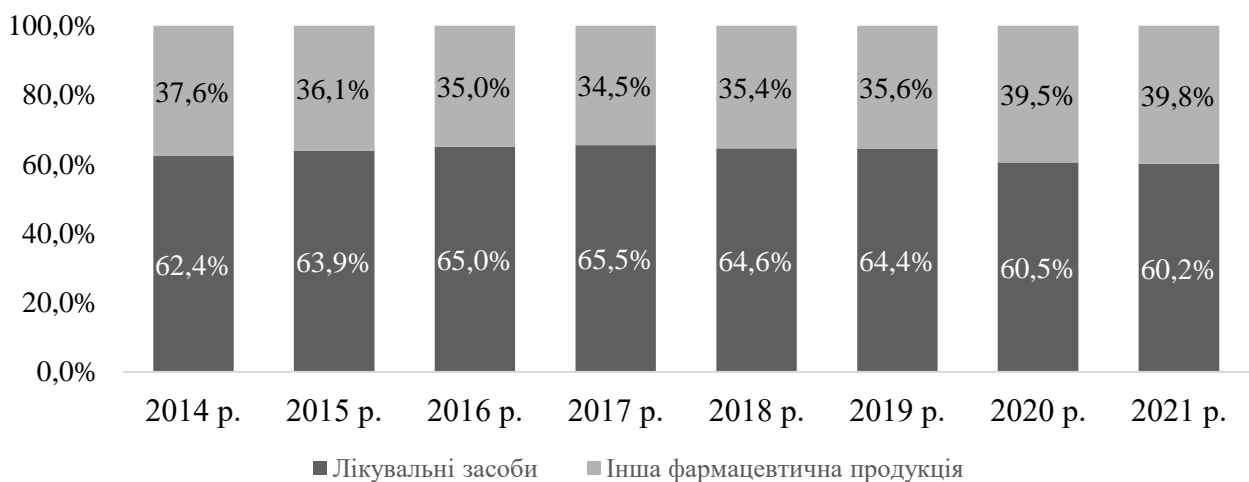

Рис.2. Питома вага вітчизняного фармацевтичного ринку (кількісне вираження)

Джерело: побудовано автором за даними системи дослідження ринку “PharmXplorer” компанії “Proxima Research”

У цей же період (2014– 2021 рр.) питома вага категорії фармацевтичної продукції “лікувальні засоби” у вартісному вираженні становила більше 80% (крім 2021р.) (рис. 3.)

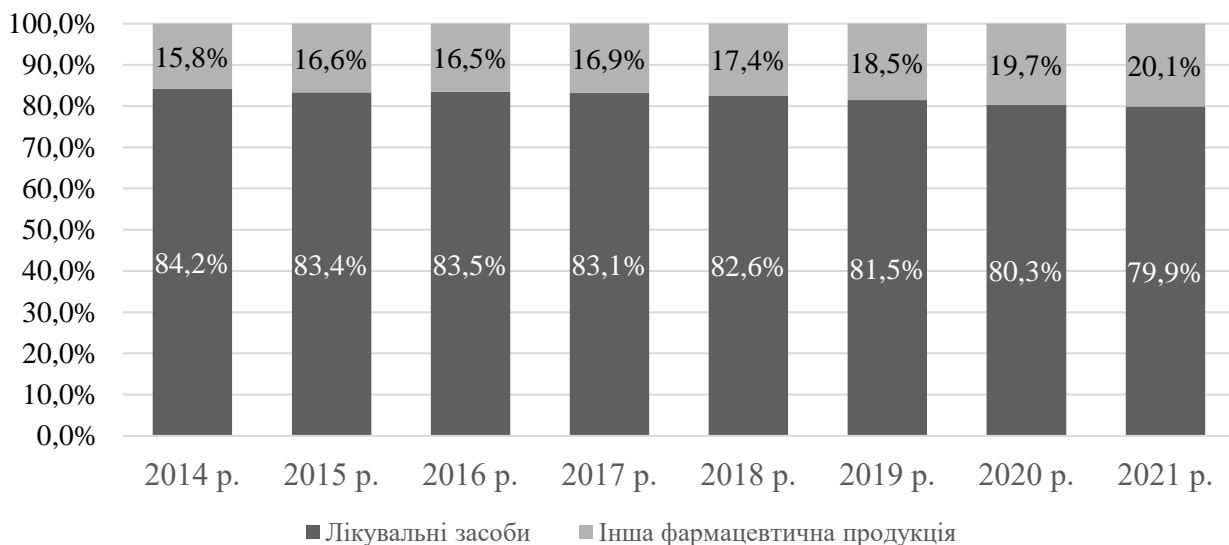

Рис.3. Питома вага вітчизняного фармацевтичного ринку (вартісне вираження)
Джерело: побудовано автором за даними системи дослідження ринку “PharmXplorer” компанії “Proxima Research”

Крім цього, визначено можливу втрату конкурентних переваг вітчизняних лікувальних засобів у якісному вираженні. Зростання частки лікувальних засобів високої вартості на ринку України може свідчити про поступову переорієнтацію вітчизняного споживача на лікувальні засоби іноземного походження. Разом із цим встановлено, що найменшу частку на внутрішньому ринку України протягом періоду 2014 – 2021 рр. займає категорія фармацевтичної продукції “дезінфікуючі засоби” лише 0,1% (крім 2020 р.) у кількісному та вартісному вираженні. При цьому, категорія продукції “дезінфікуючі засоби” продемонструвала найбільше зростання серед усіх категорій фармацевтичної продукції в кількісному та вартісному вираженні у 2020 р. в порівнянні з 2019 р. на 105% та 114% відповідно. Поширення COVID-19 на початку 2020 р. мало вплив на появу такої тенденції.

У третьому розділі «Удосконалення управління економічним розвитком фармацевтичної галузі як стратегічної галузі національного господарства України» проаналізовано сучасний стан та перспективи для подальшого економічного розвитку вітчизняної фармацевтичної галузі. За результатами цього аналізу встановлено потребу у впровадженні належної “Стратегії управління економічним розвитком фармацевтичної галузі України” (далі – Стратегія). Основною метою Стратегії визначено удосконалення управління фармацевтичною галуззю як базису для її економічного розвитку в системі національного господарства України. Зокрема, як галузі, що є гарантом національної безпеки в умовах поширення небезпечних захворювань. При цьому, Стратегія передбачає 5 (п’ять) напрямів розвитку, що деталізуються у сімнадцятьох стратегічних цілях.

Важливою умовою для ефективного економічного розвитку вітчизняної

фармацевтичної галузі – покращена система координування між суб'єктами структури цієї галузі. При цьому, одним з гарантів подальшого економічного розвитку фармацевтичної галузі України є належне функціонування механізму цієї галузі з урахуванням ефективного застосування складових цього механізму (*інструменти, методи та важелі*).

У цьому ж розділі ж розділі належно обґрунтована потреба у впровадженні ефективної системи управління ланцюгами постачання для подальшого економічного розвитку вітчизняної фармацевтичної галузі. Оцінювання ефективності для цієї системи передбачає низку параметрів (табл.1)

Таблиця 1

Параметри оцінювання ефективності системи управління ланцюгами постачання

Найменування параметру	Визначення параметру
Гнучкість	здатність підприємства вчасно скорегувати власний ланцюг постачань, враховуючи зміни у потребі споживачів. Позитивним індикатором гнучкості є відсутність надмірної кількості запасів сировини активних фармацевтичних інгредієнтів на виробничих підприємствах, запасів готової продукції на складах оптових компаній, зокрема, стабільна наявність фармацевтичної продукції в роздрібній частині ланцюга
Швидкість	період часу, починаючи з моменту закупівлі сировини та завершуючи отриманням готової продукції споживачем. Швидкість ланцюга постачань часто називають його довжиною та вимірюють в днях. Підприємства постійно враховують можливі ризики швидкості поставок, пов'язані з різними затримками на митниці, форс-мажорними обставинами, зокрема, у разі їх виникнення застосувати альтернативні заходи
Надійність	гарантія дотримання встановлених термінів постачання. Позитивним критерієм надійності на підприємствах фармацевтичної галузі є отримання виробниками сировини активних фармацевтичних інгредієнтів, а оптовими та роздрібними компаніями готової продукції в чітко зазначені терміни. Надійність ланцюга постачань унеможливує понесення компаніями додаткових фінансових втрат
Витрати	загальна вартість функціонування ланцюгів постачань, що охоплює значні бізнес-процеси діяльності підприємства (закупівля, транспортування, списання запасів, управління складськими приміщеннями тощо). Ефективність цього параметру вимірюється здатністю підприємства оптимізувати витрати кожного етапу ланцюга постачань

Джерело: укладено та доповнено автором

Належне функціонування системи управління ланцюгами постачання фармацевтичної галузі, в першу чергу, залежить від ефективного процесу планування. Використання методу моделювання структурних рівнянь в процесах планування є важливим, адже такий метод дозволяє переглядати гіпотези, що є достатньо складними для оцінювання іншими аналітичними методами. Водночас процес планування повинен передбачати також виникнення можливих ризиків, які можуть мати негативний вплив на функціонування системи управління ланцюгами постачань.

Крім цього, сучасна модель функціонування національного господарства передбачає утворення галузевих та регіональних кластерів. Вітчизняна фармацевтична галузь, що має стратегічне значення в системі національного господарства, сьогодні потребує трансформації власної системи функціонування з урахуванням локалізованої форми інтеграції взаємодіючих суб'єктів. Таким чином управління економічним розвитком фармацевтичної галузі повинно передбачати утворення спеціалізованих кластерів підприємств на визначеній території. До прикладу на такій території повинні міститися лише підприємства фармацевтичної галузі або галузей, що є суміжними для цієї галузі. При цьому, спеціалізовані кластерні утворення фармацевтичної галузі повинні бути сформовані за регіональним принципом. Для належного економічного розвитку фармацевтичної галузі України повинно бути створено п'ять регіональних спеціалізованих індустріальних парків: *Західний, Центральний, Південний, Східний та на території Автономної Республіки Крим.*

Разом із цим подальший економічний розвиток вітчизняної фармацевтичної галузі передбачає розвиток фармацевтичного ринку як частини об'єднаного ринку країн Європейського союзу. Приєднання України до положень офіційних документів (*Pharmaceutical strategy for Europe, Agreements on Conformity Assessment and Acceptance of Industrial Goods та ін.*) сприятиме інтеграційним процесам вітчизняного фармацевтичного ринку в об'єднаний ринок країн Європейського Союзу.

Також розвитку вітчизняного фармацевтичного ринку сприятиме застосування економічного інструменту щодо регулювання цін на продукцію, яка є важливою для подолання наслідків поширення небезпечних захворювань. Таким чином повинно бути сформовано основний список протиепідемічної продукції державне регулювання цін на котрі застосовуватимуться лише в особливі періоди (*періоди стрімкого поширення небезпечних захворювань*).

У цьому ж розділі проведено аналіз інвестиційної привабливості вітчизняної фармацевтичної галузі як важливої умови її подальшого економічного розвитку. Одним з найбільших викликів для фармацевтичної галузі є стрімке поширення небезпечних захворювань. Зменшення фіскального навантаження на фармацевтичну галузь, особливо в періоди поширення небезпечних захворювань допоможе вітчизняній системі охорони здоров'я швидше подолати наслідки поширення цих захворювань. Водночас відсутність надмірного фіскального навантаження сприятиме прийняттю позитивного рішення приватними інвесторами щодо їхньої участі в інвестиційних проектах в межах державно-приватного партнерства (далі – ДПП). Такий формат співробітництва в межах ДПП може бути вигідним, як для інвестора, так і держави. Представники фармацевтичного бізнесу можуть брати участь в реформуванні вітчизняної системи охорони здоров'я, що в подальшому позитивно вплине на формування конкурентних переваг ринку фармацевтичної продукції, особливо ринку лікувальних засобів. Разом із цим формат

співробітництва в межах ДПП успішно застосовуються в іноземних країнах: *Австралія, Бельгія, Фінляндія, Іспанія, Велика Британія та ін.*

Основною метою будь-якого інвестора є отримання запланованого блага та гарантія цілісності та недоторканості його активів. Держава повинна сприяти мінімізації ризиків, що можуть виникнути в процесі виконання будь-яких інвестиційних проектів. Такими питаннями повинен опікуватись структурний підрозділ, що відповідає за зв'язки з інвесторами “*Investor Relations*” (далі за текстом – структурний підрозділ IR). Водночас такі структури повинні бути присутніми в державних органах (*МОЗ України, Держлікслужба України, Національна служба здоров'я України та ін.*), які можуть бути залученими до співробітництва в межах формату ДПП.

Таблиця 2

Напрями відповідальності структурних підрозділів IR

Відповідальність координаційного центру структурних підрозділів IR	Відповідальність структурних підрозділів IR в органах державної влади
аналіз та попередження ризиків, пов'язаних з інвестиціями в фармацевтичну галузь та/або вітчизняну систему охорони здоров'я	надавання обґрунтованих роз'яснень на запити інвесторів та приватних партнерів, що беруть участь в співробітництві в рамках формату ДПП
дослідження передових світових практик щодо ініціювання інвестиційних проектів, пов'язаних з фармацевтичною галуззю та/або системою охорони здоров'я	консультування інвесторів та приватних партнерів, що беруть участь в співробітництві в рамках формату ДПП щодо організаційних питань, які можуть бути передбачені інвестиційним проектом
забезпечувати Кабінет Міністрів України пропозиціями і обґрунтованим роз'ясненням щодо законодавчих ініціатив для скорочення бюрократичних бар'єрів в рамках ініціювання інвестиційних проектів, пов'язаних з фармацевтичною галуззю та/або вітчизняною системою охорони здоров'я	розробка детального плану інвестиційних проектів в рамках формату ДПП
обмінюватись інформаційно-аналітичними матеріалами з “UkraineInvest”, Радою експортерів та інвесторів при МЗС України;	прийняття рішень про державну підтримку інвестиційного проекту в рамках ДПП та визначення її розміру
представляти інтереси держави в рамках співробітництва з міжнародними фінансовими інституціями	участь у вирішенні спорів, що можуть виникнути в процесі виконання договору ДПП
аналізувати звітність IR структур фармацевтичної галузі та вітчизняної системи охорони здоров'я щодо поточного стану та ефективності виконання інвестиційних проектів в рамках формату ДПП	надсилання запитів до координаційного центру IR щодо отримання інформаційно-аналітичних матеріалів для прийняття необхідних рішень щодо інвестиційних проектів в рамках формату ДПП
інше	інше

Джерело: розроблено автором

Ключовим органом, який координує усі структурні підрозділи ІР та відслідковує усі інвестиційні проекти для вітчизняної фармацевтичної галузі є координаційний центр який повинен бути в структурі Міністерства охорони здоров'я України. Кабінет Міністрів України за необхідності може вимагати від координаційного центру звітність про поточний стан інвестиційних проектів, інформацію про суперечливі питання та методи, що використовувались при вирішенні суперечок. Водночас дорадчий орган при Кабінеті Міністрів України щодо залучення інвестицій “UkraineInvest” зобов'язаний безперешкодно надавати інформацію щодо ринкової ситуації та інвестиційних можливостей координаційному центру, зокрема, за необхідності брати участь в розробці детального плану інвестиційних проектів спільно з представниками структурних підрозділів ІР органів державної влади, що відповідають за державну політику розвитку фармацевтичної галузі України та вітчизняної системи охорони здоров'я.

Рада експортерів та інвесторів при МЗС України повинна інформувати іноземних інвесторів про потенціал вітчизняної фармацевтичної галузі та проведення реформ, що сприяють покращенню її розвитку. Водночас слід сприяти ефективному діалогу між іноземними інвесторами та структурними підрозділами ІР органів державної влади та представниками вітчизняного фармацевтичного бізнесу. Крім цього, слід продовжувати політичне сприяння щодо виходу вітчизняної фармацевтичної продукції на іноземні ринки.

Будь-який окремих структурний підрозділ ІР повинен нести відповідальність за проекти в межах ДПП, у яких такий підрозділ бере участь. При цьому, слід сприяти швидкому вирішенню суперечливих питань, що можуть виникнути в процесі виконання договорів про ДПП.

ВИСНОВКИ

Узагальнення здобутих результатів дослідження дозволяє дійти висновку та розробити рекомендації теоретичного, методичного та прикладного характеру, головні з яких полягають у наступному:

1. Встановлено, що економічна концепція “неокласичний синтез” поєднує в собі найкращі методи та думки провідних економічних шкіл в рамках управління національним господарством. У зв'язку з появою економічної кризи спричиненої стрімким поширенням COVID-19 на початку 2020 р. виникла потреба у покращенні економічної концепції “неокласичний синтез” враховуючи можливість національного господарства до процесів самофінансування.

2. Визначено основні чинники, що визначають індивідуальність національного господарства. Зокрема, встановлено вплив чинників на визначення місця вітчизняної фармацевтичної галузі в структурі національного господарства України.

3. Встановлено вагомість фармацевтичної галузі для національного господарства України, зокрема, визначено потенціал цієї галузі для її подальшого економічного розвитку.

4. Визначено основні кризові періоди, які мали негативний вплив для розвитку вітчизняної фармацевтичної галузі протягом 2014 – 2021 років. При

цьому, визначено основні тенденції щодо зміни цін на фармацевтичну продукцію вітчизняного та іноземного походження, а також часток цієї продукції в структурі фармацевтичного ринку України.

5. За результатами аналізу вітчизняного фармацевтичного ринку встановлено, що категорія фармацевтичної продукції “лікувальні засоби” займає найбільшу частку в структурі цього ринку (кількісне та вартісне вираження). Водночас передбачається можлива втрата конкурентних переваг вітчизняних лікувальних засобів у якісному вираженні. Поширення COVID-19 на початку 2020 р. сприяло появі тенденції найбільшого зростання категорії фармацевтичної продукції “дезінфікуючі засоби” у 2020 р. в порівнянні з 2019 роком у кількісному та вартісному вираженні.

6. Запропоновано покращити систему координування між суб’єктами структури фармацевтичної галузі як важливої умови для її подальшого економічного розвитку.

7. Обґрунтовано потребу у впровадженні ефективної системи управління ланцюгами постачання фармацевтичної галузі. Зокрема, запропоновано низку параметрів для оцінювання ефективності цієї системи. Разом із цим надано роз’яснення щодо важливості процесу планування для ефективного функціонування системи управління ланцюгами постачання вітчизняної фармацевтичної галузі.

8. Запропоновано модель трансформації власної системи функціонування з урахуванням локалізованої форми інтеграції взаємодіючих суб’єктів вітчизняної фармацевтичної галузі. Управління економічним розвитком фармацевтичної галузі повинно передбачати утворення спеціалізованих кластерів підприємств на визначеній території.

9. Визначено важливість приєднання України до відповідних положень офіційних документів Європейського Союзу як чинника інтеграційних процесів вітчизняного фармацевтичного ринку з об’єднаним ринком країн цього Союзу.

10. Запропоновано створення відповідного списку протиепідемічної продукції державне регулювання цін на котрі застосовуватимуться лише у періоди стрімкого поширення небезпечних захворювань.

11. Встановлено важливість інвестиційної привабливості вітчизняної фармацевтичної галузі для її подальшого економічного розвитку. З огляду на успішне застосування іноземними країнами практики реалізації інвестиційних проектів в межах ДПП встановлено важливість впровадження такої практики для інвестиційних проектів вітчизняної фармацевтичної галузі.

12. Визначено потребу у впровадженні спеціалізованих структурних підрозділів ІР для покращення ефективності реалізації інвестиційних проектів фармацевтичної галузі в межах ДПП. Встановлено важливість цих структурних підрозділів для ефективності взаємодії заінтересованих сторін інвестиційного проекту в рамках ДПП, зокрема, напрямів їхньої відповідальності для економічного розвитку фармацевтичної галузі.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Стаття у виданні, індексованому міжнародною наукометричною базою: Web of Science Core Collection та/або Scopus

1. Osos Pavlo. New investments opportunities in pharmaceutical industry of Ukraine due to the spread of coronavirus disease (COVID-19)// *Baltic Journal of Economic Studies*. - Latvia. – 2021.- Vol. 7. №5. - С. 153-158.

Статті у наукових фахових виданнях України та виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз

2. Осос П.А. Потенціал фармацевтичної індустрії в умовах пандемії COVID-19// *Актуальні проблеми економіки*. - 2021. - № 1 (235). - С. 34–41. [Фахове видання; міжнародні наукометричні бази: EBSCOhost; EconLit; ABI/Inform by ProQuest; ERIH PLUS (Норвегія)].

3. Осос П.А. Значення фармацевтичної промисловості для національного господарства України // *Актуальні проблеми економіки*. - 2021. - №7-8. - С. 26-32. [Фахове видання; міжнародні наукометричні бази: EBSCOhost; EconLit; ABI/Inform by ProQuest; ERIH PLUS (Норвегія)].

4. Osos Pavlo. Supply chain management system – a key tool for the development of the pharmaceutical industry in Ukraine// *Three Seas Economic Journal*. - Latvia. – 2022. - Vol. 3. - №1. - С. 140–144.

5. Осос П.А. Ефективне державне управління галуззю як чинник розвитку національного господарства // *Актуальні проблеми економіки*. - 2022. - № 4 (250). - С. 28-32. [Фахове видання; міжнародні наукометричні бази: EBSCOhost; EconLit; ABI/Inform by ProQuest; ERIH PLUS (Норвегія)].

Публікації у збірниках матеріалів наукових та науково-практичних конференцій

6. Osos Pavlo. The industries influence on operation of the domestic economy system // *Formation of knowledge economy as the basis for information society: thesis of the 6th International Scientific Seminar* (Berlin, Germany – Amsterdam, Netherlands Paris – Rouen, France, Kyiv, Ukraine. - 28 April – 8 May 2018. - р. 78-80.

7. Осос П.А. Особливості управління фармацевтичною галуззю України // *Національна безпека у фокусі викликів глобалізаційних процесів в економіці: IV міжнародна наукова інтернет конференція* (м.Київ – Nowy Sącz). - 27-28 червня 2019 р. - С. 23-25.

8. Осос П.А. Мистецтво управління підприємством через призму інновацій // *Актуальні проблеми маркетингового менеджменту в умовах інноваційного розвитку економіки: VII Міжнародна науково-практична конференція студентів та молодих вчених*. – м.Луцьк. - 8 травня 2020 р. - С. 187-188.

9. Осос П.А. Стратегічне значення маркетингу на підприємствах фармацевтичної галузі // *Актуальні проблеми маркетингового менеджменту в умовах інноваційного розвитку економіки: VIII Міжнародна науково-практична конференція здобувачів та молодих вчених* м.Луцьк. - 26 березня 2021 р. -

С. 135–136.

10. Осос П.А. Перспективи фармацевтичної галузі України в умовах поширення COVID-19//*Національна безпека у фокусі викликів глобалізаційних процесів в економіці: XI міжнародна наукова Інтернет-конференція (Україна – Словаччина).* - 7–8 грудня 2021 р. - С. 37-39.

11. Осос П.А. Кластеризація як чинник економічного розвитку вітчизняної фармацевтичної галузі в умовах поширення COVID-19 // *Національна безпека у фокусі викликів глобалізаційних процесів в економіці: XII Міжнародна наукова інтернет-конференція (Україна – Китай).* - 14 – 15 лютого 2022 р. - С. 7-9.

12. Осос П.А. Важливість сучасних інформаційних технологій для економічного розвитку фармацевтичної галузі України // *Сучасні проблеми інформатики в управлінні, економіці, освіті, подоланні наслідків Чорнобильської катастрофи в умовах воєнного стану: XXI міжнародний науковий семінар (м. Київ – оз. Світязь).* - 4–8 липня 2022 р. - С.23-24.

АНОТАЦІЯ

Осос П.А. Стратегія управління економічним розвитком фармацевтичної галузі України. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. – ВНЗ «Національна академія управління», м. Київ, 2022.

Дисертаційну роботу присвячено теоретико – методологічним та практичним аспектам стратегії управління економічним розвитком фармацевтичної галузі України. Теоретично обґрунтовано та запропоновано підходи до управління фармацевтичною галуззю України як стратегічною галуззю національного господарства. У дослідженні визначено потребу в покращенні концепції “неокласичний синтез” у зв’язку з появою нових викликів, що мають негативний вплив на функціонування національного господарства. Запропоновано авторське визначення “індивідуальність національного господарства”, зокрема, встановлено основні чинники які формують таку індивідуальність.

Встановлено, що частка вітчизняної фармацевтичної продукції на внутрішньому ринку України у кількісному вираженні протягом періоду 2014 – 2021 рр. є значно вищою в порівнянні з фармацевтичною продукцією іноземного походження, а в вартісному вираженні суттєво нижчою. Належно обґрунтовано стратегічну важливість ринку лікувальних засобів для розвитку фармацевтичної галузі України. Визначено категорію “лікувальні засоби” основною продукцією вітчизняного фармацевтичного ринку. Доведено важливість ефективного функціонування системи координування між будь-якими складовими фармацевтичної галузі для її економічного розвитку. Встановлено вагомість ефективного функціонування системи управління ланцюгами постачання для економічного розвитку фармацевтичної галузі України.

Обґрунтовано потребу в кластеризації вітчизняної фармацевтичної галузі шляхом створення на території України спеціалізованих індустріальних парків. Доведено потребу в продовженні процесу гармонізації вітчизняного

законодавства з законодавством країн Європейського Союзу для розвитку фармацевтичного ринку. Встановлено важливість послаблення фіскальної політики в періоди поширення небезпечних захворювань для економічного розвитку вітчизняної фармацевтичної галузі. Обґрунтовано вагомість реалізації інвестиційних проектів для вітчизняної фармацевтичної галузі в межах формату ДПП. Визначено потребу у створенні спеціалізованих структурних підрозділів, що відповідатимуть за ефективність комунікації між заінтересованими сторонами інвестиційних проектів в межах формату ДПП для фармацевтичної галузі України.

Ключові слова: фармацевтична галузь, національне господарство, COVID-19, економічна школа, епідеміологічний чинник, інвестиції, фармацевтична продукція, лікувальні засоби, система управління ланцюгами постачань, державно-приватне партнерство, галузевий механізм, науково-дослідні центри.

ANNOTATION

Osos Pavlo. Strategy for managing the economic development of the pharmaceutical industry of Ukraine – Manuscript.

Dissertation for the scientific degree of Candidate of Economic Sciences, specialty 08.00.03 – Economics and Management of the National Economy – National Academy of Management, Kyiv, 2022.

The dissertation is devoted to theoretical – methodological and practical aspects of the strategy for managing the economic development of the pharmaceutical industry of Ukraine. Theoretically substantiated and proposed approaches to the management of the pharmaceutical industry of Ukraine as a strategic branch of the national economy. The study identifies the need to improve the concept of “neoclassical synthesis” in connection with the emergence of new challenges that have a negative impact on the functioning of the national economy. The author's definition of "Individuality of the national economy" is proposed, in particular, the main factors that form such individuality have been established.

It was established that the share of domestic pharmaceutical products in the domestic market of Ukraine in quantitative terms during the period 2014 – 2021 is significantly higher compared to pharmaceutical products of foreign origin, and significantly lower in value terms. The strategic importance of the market of therapeutic agents for the development of the pharmaceutical industry of Ukraine is properly substantiated. The category "therapeutic agents" as the main product of the domestic pharmaceutical market is determined. The importance of effective functioning of the coordination system between any components of the pharmaceutical industry for its economic development has been proven. The importance of effective functioning of the supply chain management system for the economic development of the pharmaceutical industry of Ukraine has been established.

The need for clustering of the domestic pharmaceutical industry by creating specialized industrial parks on the territory of Ukraine is substantiated. The need to continue the process of harmonization of domestic legislation with the legislation of the European Union for the development of the pharmaceutical market has been

proved. The importance of weakening fiscal policy during periods of spread of dangerous diseases for the economic development of the domestic pharmaceutical industry has been established. The importance of implementing investment projects for the domestic pharmaceutical industry within the framework of the public-private partnership format is substantiated. The need to create specialized structural units responsible for the effectiveness of communication between stakeholders of investment projects within the framework of the public-private partnership format for the pharmaceutical industry of Ukraine has been determined.

Keywords: pharmaceutical industry, national economy, COVID-19, economic school, epidemiological factor, investments, pharmaceutical products, therapeutic agents, supply chain management system, public-private partnership, industry mechanism, research centers.

Відповідальний за випуск
доктор економічних наук, професор
Єрохін Сергій Аркадійович